

Brussel volgt met grote nauwlettendheid verkiezingen in drie Europese landen

Posted on 17 mei 2025 by Derk Jan Eppink

Zondag gaan de kiesgerechtigden in Portugal, Polen en Roemenië naar de stembus. Er staat veel op het spel. In Portugal draaien de parlementsverkiezingen om immigratie, terwijl de presidentsverkiezingen in Polen en Roemenië gaan over de koers van het land. De rechtse presidentskandidaten in beide landen zijn EU-kritisch en pro-Trump. Brussel kijkt nauwlettend mee.

De verkiezingen in Portugal zijn er gekomen omdat de centrumrechtse minderheidscoalitie van premier Louis Montenegro struikelde. Oorzaak was Montenegro (52) zelf. Zijn familiebedrijf Spinumviva verzorgde 'public relations' tussen ondernemingen en de overheid, met name bij vastgoed. Een politiek riskante constructie. Montenegro beloofde het parlement dat hij zijn aandelen overmaakte aan zijn vrouw en zij de enige eigenaar werd. Maar volgens de Portugese wet is dat niet mogelijk. Wettelijk bleef Montenegro eigenaar.

Kans voor protestpartij 'Chega'

Montenegro kwam in opspraak toen in februari bleek dat zijn bedrijf een maandelijks bedrag van 4.500 euro ontving van zijn klant Solverde, een casinobedrijf. Toen waren de rapen gaar. Montenegro hield een vertrouwensstemming in het Portugese parlement die hij verloor: 142 tegen, 88 voor. Portugal heeft zondag zijn derde parlementsverkiezingen in 3 jaar.

De verkiezingen zijn een uitgelezen kans voor de opkomende rechtse protestpartij 'Chega' ('genoeg'). De Portugezen hebben er genoeg van. De jonge partij van André Ventura (42), advocaat en voormalig voetbalcommentator, behaalde in 2022 nog 12 zetels maar vorig jaar al 50. Oorzaak: overmatige illegale immigratie. Om het tij te keren besloot de regering van Montenegro tot het uitzetten van 18.000 illegalen op een land van 10,5 miljoen mensen. De mening van 'Brussel' werd niet gevraagd. Daarop lanceerde Montenegro het plan nog eens 110.000 uitzettingen onder de loep te nemen. Hij maakte ook een einde aan het beleid van zijn socialistische voorganger om non-EU-migranten zonder werkvergunning tóch een verblijfsvergunning te geven.

Portugal kende al redelijk veel immigratie vanuit de voormalige koloniën, zoals Angola, Mozambique en de Kaapverdische Eilanden. Maar de migratiepolitiek van de socialisten zorgde voor een verviervoudiging van de instroom sinds 2017. Zondag moet blijken hoezeer de Portugezen het 'genoeg' vinden. En Ventura een prominente rol geven. Als hij ten minste op de been blijft, want hij werd de afgelopen dagen twee keer met spoed opgenomen in het ziekenhuis wegens oprispingen van de zure maaginhoud.

De verkiezingen in Polen en Roemenië dragen een ander karakter. De Polen kunnen hun vroegere conservatieve regering in ieder geval danken voor het tegengaan van (islamitische) immigratie, en Roemenië is sowieso geen aantrekkelijke bestemming. In beide gevallen gaat het om een 'richtingsverkiezing': welke kant gaat het land op?

Kleurrijke figuren

Dit is de eerste ronde van de presidentsverkiezingen in Polen, met 13 kandidaten. Ooit werkte ik als correspondent in Polen, vlak na de val van de Berlijnse muur, en

zag hoezeer de Poolse politiek ‘kleurrijke figuren’ voortbrengt. De eerste ronde moet de ergste pluimage eruit filteren.

De zittende conservatieve president Andrzej Duda, komt aan het eind van zijn tweede ambtstermijn. Duda kon steunen op de coalitie rondom de conservatieve PiS. Hij werd een ‘rem op de regering’ toen in 2023 Donald Tusk voor de tweede keer premier van Polen werd. Vooral inzake justitie (het ontslaan van ‘onwelgevallige rechters’), culturele en ethische kwesties, zoals LGBTQ, zette hij de voet dwars. Er is premier Tusk alles aan gelegen een president van zijn gading naast zich te krijgen.

Polen voldoet ruimschoots aan de NAVO-eisen

Het linkse kamp komt met Rafael Trzakowski (52), de liberale burgemeester van Warschau. De conservatieve kandidaat is Karol Nawrocki (42), een historicus die het ‘Instituut van Nationale Herinnering’ voorzit. Hij liet Sovjet-monumenten afbreken, bepleit patriottische educatie en is ongemeen pro-Trump. Hij ontmoette Trump zelfs in het Witte Huis.

Waarschijnlijk komen beide uit in de tweede ronde die op 1 juni wordt gehouden. In de Poolse politiek lijkt het erop alsof iedereen ruzie heeft met iedereen, de bekende ‘Poolse Landdag’, wat neigt tot volksvermaak.

Over één ding zijn de Polen het wel eens: steun aan Oekraïne. De Russische inval in Oekraïne heeft alle Polen doen verenigen in een gemeenschappelijke strijd. De eerste strofe van het volkslied luidt niet voor niets ‘nog is Polen niet verloren’. Polen slaagt met vlag en wimpel in het voldoen aan de NAVO-eisen, dit jaar al 4,1% van het bruto binnenlands product. Het aantal manschappen groeit gestaag naar 250.000. Meer dan Frankrijk, Duitsland en Italië. Polen staat in de NAVO derde, na de VS en Turkije.

Urbanisatie en kerkelijkheid

Er is een onderliggende electorale stroming van platteland naar steden die het Poolse kiezerskorps verandert ten gunste van links. Warschau is uitgegroeid tot een grote, moderne stad, niet meer te vergelijken met het ‘kampement’ waarin ik in 1990 vertoefde. Jongeren trekken naar steden, de bolwerken van Tusk; het platteland en kleine steden stemmen conservatief, alwaar de pastoor instaat voor

een hoge opkomst. Polen is erg kerkelijk. Het zijn deze twee trends die de electorale ontwikkeling van Polen bepalen.

Brussel was opgelucht

Is de Poolse politiek chaotisch, Roemenië doet er nog een schepje bovenop. Na het einde van het Ceausescu-tijdperk is er weinig structuur gekomen in de Roemeense politiek. Vele personen en partijen. Een uitzondering is de Roemeense politicus Klaus Werner Johannis (65) uit Sibiu, die Duitse voorouders heeft. Zijn populariteit was toe te schrijven aan de opvatting van veel Roemenen dat hij 'als enige niet corrupt was'.

De vorige presidentsverkiezingen kenden een valse start toen Calin Georgescu (63), agronoom, gespecialiseerd in duurzame landbouw en voormalig voorzitter van het Europees Onderzoekscentrum voor de Club van Rome, als onafhankelijk kandidaat spectaculair uit de bus kwam. Peilingen gaven hem 5% maar in de eerste ronde kreeg hij maar liefst 23%.

Daar zat volgens Roemeense en ook Europese machten een luchtje aan. De Roemeense 'veiligheidsdienst' kwam tot de slotsom dat een 'vreemde mogendheid' achter de schermen opereerde (bedoeld was Rusland). Georgescu werd gearresteerd en het Roemeens Grondwettelijk Hof annuleerde de verkiezingen. Vervolgens deed Georgescu nog zijn beklag bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg maar dat verklaarde zich 'onbevoegd'. Brussel was opgelucht.

Daarop werd het veld geopend voor een nieuwe start en lijkt George Simion (38) een goede kans te maken. Hij is leider van de Alliantie voor de Unie van Roemenen (AUR), waartoe hij ook Moldavië rekent. Simion is net als Georgescu pro-Trump en tegen illegale immigratie. Zijn tegenstander bij de presidentsverkiezingen is Nicusor Dan, de burgemeester van Boekarest.

Recentelijk werd ik voor de Europese Conservatieve Fractie (ECR) naar Boekarest gestuurd om een kijkje te nemen bij een evenement van AUR in het Parlementspaleis, het kolossale gebouw dat ooit op bevel van Ceausescu werd aangelegd. AUR presenteerde zich met de conferentietitel: 'Make Europe Great Again' (MEGA). Er waren ook sprekers uit de Verenigde Staten. Voor AUR is Amerika de grote verre vriend. Niet Brussel. Wél is er een lijn gelegd met de Hongaarse

leider Viktor Orban die AUR steunt ‘in de strijd voor christendom en soevereiniteit’.

Oude territoriale claims

Dat is opmerkelijk want tussen Roemenië en Hongarije boterde het nooit bijster. De Hongaarse nationalistische politicus Péter Magyar, voormalig partijgenoot van Orban, organiseerde meteen een mars naar de Roemeense grens (300 kilometer) uit protest tegen de ‘entente Orban-Simion’. Hongarije verloor na de Eerste Wereldoorlog, het Verdrag van Trianon van 4 juni 1920, een groot deel van zijn gebied aan Roemenië.

Als Simion wint, krijgt Brussel er lastposten bij en Trump vrienden. Wat Hongarije, Slowakije en Roemenië ook verenigt is hun afkerige attitude tegenover Oekraïne, wat ook weer te maken heeft met oude territoriale claims. De vorige eeuw leeft er als ware het gisteren.

Wynia’s Week *verschijnt drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video’s en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? Kijk* ***HIER****. Hartelijk dank!*